

opinió

INFANTESES

"Els infants que trobaràs pels carrers de Barcelona que portin un braçal amb l'escut de la ciutat, són alumnes de les "Escoles Populars". La comissió de cultura de l'Ajuntament de Barcelona et demana que vetllis per ells." Aquest és el text que apareix en un conegut cartell del 1933, en la Segona República. Molt temps abans de "les Ciutats Educadores", dels camins escolars, de la "Ciutat dels infants" de Tonucci, les autoritats municipals ja demanaven la complicitat de la ciutadania envers el respecte i cura per als infants. Ara veig reproduït aquest cartell en el catàleg d'una exposició que s'ha pogut seguir al MoMa (The Museum of Modern Art) de New York, al llarg del 2012. No és l'única referència catalana. També hi podem trobar a l'exposició algunes joguines de Torres Garcia, l'artista uruguaià, de família catalana, destacat representant del noucentisme. La mostra, "Century of Child. Growing by design 1900-2000", ofereix una panoràmica esplèndida del conjunt d'objectes que, des del camp de l'art i el disseny han acompanyat la vida dels infants, al llarg del segle XX. De la cadira Tripp Trapp arribada de Noruega, al mobiliari escolar de Reggio Emilia, passant pel cartellisme soviètic, els dissenys de la Bauhaus. Del Lego al Playmobil.

No és gens casual que el títol de l'exposició faci servir l'expressió d'Ellen Key. "El segle de l'infant". Amb aquest títol per a un seu llibre de l'any 1900, la polifacètica pedagoga sueca, Ellen Key, saludava, com tants d'altres intel·lectuals, educadors i artistes, l'arribada del segle XX. Una salutació plena del convenciment i de l'esperança envers el protagonisme que la infància tindria en les dècades futures gràcies al progrés democràtic, a la millora de les condicions de vida, amb l'ajuda dels avenços de les ciències. Ella mateixa havia escrit sobre el disseny de la llar i sobre la bellesa necessària en la vida de les persones.

L'exposició posa de relleu la indubtable evolució positiva cap al progressiu reconeixement de l'infant. Un camí envers l'afavoriment de les potencialitats constructives i interpretatives que l'infant incorpora en tant que ésser humà; i que vénen emmarcades per la complexitat personal i per les interaccions amb el conjunt de les xarxes relacionals i els sistemes de con-

vivència que l'envolten. El segle vint ha anat acompanyant l'infant entenent-lo no només com a simple reproductor de coneixement, identitat i cultura, sinó com a co-constructeur de coneixement, identitat i cultura, tal i com han escrit Dahlberg, Moss i Pence. La preocupació per al benestar i l'educació dels infants i el respecte a les seves formes d'encarar el món i la societat on creixeran, són ben evidents en l'exposició.

Però també s'intueixen perills i ombres. La positiva concepció de la infantesa contemporània té com a contrapunt temible la concepció mercantilista de l'infant, que és vist com a "un segment de negoci". Per a la indústria de l'entertainment, l'infant és un consumidor sobirà. Es reclama l'autonomia de l'infant, no per a créixer culturalment, sinó per a consumir compulsivament. I d'altra banda, l'augment del benestar infantil està contrapuntat per realitats ben severes. Avui mateix, les dades que determinen el nombre d'infants per sota el llindar de la pobresa a Catalunya, són paoroses pel seu abast i pel seu creixement.

No sempre tenim present que l'educació i la imatge de la infància són definides, no només pels estudis pedagògics i psicològics, sinó també per factors socials, culturals i polítics. Aquesta exposició ho explica a través dels objectes que la societat ha anat construint per millorar les condicions de vida de la infància. Després de donar un cop d'ull, doncs, a aquest catàleg, que em deixa un pòsit moderadament positiu, repasso breument la premsa diària. Llegeixo que un ex directiu de la CAM (Caja de Ahorros Mediterráneo), una d'aquestes entitats bancàries desaparegudes o intervingudes, després de justificar els altíssims sous de gent com ell i d'altres directius, explica les pèrdues del parc d'atraccions valencià "Terra Mítica". Ho atribueix fonamentalment al boicot dels col·legis, i al fet que no hi anessin prou escolars... I penso en el cartell del 1933. I comparo el respecte d'aquelles paraules amb la utilització barroera de la infància, d'aquestes altres. Probablement, no hem evolucionat tant.

Antoni Tort i Bardolet